

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי יעקב יצחק "היהודי הקדוש" מפרשיסחא נסתלק ביום י"ט תשרי (תקע"ד)

הרבי הקדוש רבי יעקב יצחק מפרשיסחא, זכה לתואר נדיר, "היהודי הקדוש". יש על זה כמה הסברים, אחד מההסברים הוא, כי רבו הקדוש החוזה מלובלין העיד עליו שיש לו את הנשמה של מרדכי הצדיק, שנאמר עליו (אסתר ב, ה) איש 'יהודי' היה בשושן הבירה ושמו מרדכי. והחיודי הר"ם אמר, שהיה אצלו הבחינה שכתוב אצל מרדכי (מגילה יג), כל הכופר בעבודה זרה נקרא 'יהודי'.

*

הרבי הקדוש החיודי הר"ם אמר דבר פלא, שיש לדבר מגדולתו ובקדושתו של היהודי הקדוש, כי הוא סגולה ליראת שמים, מאחר שהיה ליהודי הקדוש יראת שמים נוראה.

כמו שסיפר הרבי הקדוש ר' העניך מאלכסנדר, דכשהציעו אותו לחתן עם בתו של אחד מהחסידים של היהודי הקדוש, ביקש החסיד מרבו היהודי הקדוש, שיבחן את החתן שהציעו לו. הרבי הקדוש ר' העניך היה אז בן 13 שנה, והיהודי הקדוש שאל אותו שאלה מפולפלת בלימוד, זה היה שאלה קשה מאד, אבל אחרי שהחתן העמיק מאד במחשבותיו, הוא השיב על זה תשובה נפלאה.

נענה היהודי הקדוש ואמר לו: דע לך, שכשאני הייתי בן 13 כמותך, כבר הייתי יכול לומר חידושים יותר טובים מזה, וכשהייתי בן 18 שנים, כבר הייתי ממש גדול בתורה, אבל אז ראיתי שזה עדיין לא מספיק בשביל לבוא לתכלית השלימות.

והתבוננתי על אברהם אבינו, שמקודם הכיר באמת שכל הדברים שבעולם הם הבל הבלים, ואז נתגלה אליו השי"ת ואמר לו שיש אחד יחיד ומיוחד הבורא ומנהיג לכל הברואים. והחלטתי שגם אני יהרהר כך. שלשה חדשים הרהרתי, עד שנחנע לי שיש אלוקים בשמים ובארץ. ומרוב פחד, כשאמרתי 'שמע ישראל' נבלו לי כל השיניים. והיהודי הקדוש פתח את פיו והראה להרבי ר' העניך, שאין לו שיניים בתוך פיו.

*

הרבי הקדוש האבני נזר סיפר, שהיהודי הקדוש רצה תמיד למסור נפשו בשעת התפילה, אבל היו שומרים עליו. בחול המועד סוכות נזדמן שהתפלל ולא היה שום איש בחדר שישמור עליו, והתפלל במסירות נפש כרצונו, וכשהגיע לפסוק ועלו מושיעים בהר ציון, שמעו בבית קול נפילה, נכנסו לחדרו ושמעו שהוא אומר "יחידה ליחדך!" ועלתה נשמתו בסערה השמימה. והרבי הקדוש המאוור ושמש אמר, שהיהודי הקדוש נפטר על ידי שייחוד יחיד גבוה מאוד.

ההתקשרות של הרבי הקדוש הדבר חיים מנדבורנה לסוכה

כל מלאכות עושה לרבו, תלמיד עושה לרבו. מרן הרבי הקדוש הדבר חיים מנדבורנה זצוק"ל אמר, שהשורש נשמה שלו הוא מצות סוכה ומצות תפילין.

נספר על זה סיפור נורא, זה היה כשהרבי הקדוש הדבר חיים היה גר ביפו, הרבי הקפיד שיהיה בסוכה דפנות טריות מאד, הוא מאד הקפיד על הנוי סוכה. בחור אחד רצה לעזור לרבי לבנות את הסוכה, על דרך ששנינו, כל מלאכות שהעבד עושה לרבו, תלמיד עושה לרבו. כשניסה לעזור, הוא נדקר מענף של הסכך, עד כדי כך שזה ניקב לו את היד, זה הגיע עד העבר השני של היד.

הרבי הדבר חיים לקח את כף ידו של התלמיד, ושאל אותו בלשון תמיה, האסט"ק זיך ערלויבט צו ליגן סכך ביי מיין סוכה אהן גיין אין מקנה היינט? - היתכן שהרשית לעצמך לשים סכך בסוכה שלי בלי להיות היום במקוה? התלמיד היה נבוך לגמרי, הרבי קרא אותו מכף רגל ועד ראש, ממש רוח הקודש. התלמיד אמר לרבי, שמהיום הוא יקפיד בזה. אמר לו הרבי, אם כן תביא לי את היד, הבחור הושיט את ידו לרבי, והרבי הוציא לו את הדקל מהיד כלעומת שנכנס, והבחור לא נזקק לשום טיפול רפואי, ויהי לנס.

נסיים עם עדות של הגאון הצדיק רבי נחום רגוזניצקי, הוא מספר, שהמעמד הקדוש איך שהרבי הדבר חיים היה נפרד מדי שנה בשנה מהסוכה ביום הקדוש הושענא רבא, היה מעמד שאי אפשר לשכוח. פניו בערו כלפיד אש, הוא היה נפרד מהסוכה בדמעות שליש, כבן המתחטא לפני אביו.

מספר רבי נחום, הרבי היה שרוי בגעגועים וכיסופים למצוה הקדושה של סוכה, מי שלא ראה את המצוה הזה לא יבין זאת, הרבי נישק שוב ושוב את דפנות הסוכה, היה נראה כאילו הרבי מנשק את בנו יחידו, אחרי שהוא לא פגש אותו שנים רבות. עד כדי כך, שאחר שהוא נישק את כל הדפנות, וכבר פנה מהסוכה להיכנס הביתה, כשרק יצא מפתח הסוכה, שוב חזר לסוכה, ושוב התחיל לנשק את דפנות הסוכה בבכיות נוראות.

פעם הרבי ישב בסוכה בליל הושענא רבא, ופתאום הרבי נתן קרענטש ואמר: מארגן דארן איך אפלאן די סוכה, איך ווייס נישט ווי איך וועל זיך קענען געענען - מחר אני צריך לעזוב את הסוכה, אני לא יודע אם אצליח להיפרד מהסוכה שכל כך אהובה עלי. והרבי הוסיף, שזה שהוא יודע שהוא נכנס עכשיו לחג שמחת תורה, זה שמרגיע אותו להיפרד מהסוכה.

(מתוך הפתיחה לשיעור - ביצה דף כו, כ' תשרי תשפ"ב)

בעל כרחו נתן המפקד אישור להשאיר את הסוכה באמצע הרחוב

הבוקר כשקראתי את הסיפור, כל גופי היה עם רטט. זכרתי את הסיפור כד הוינא טליא, בגיל ילד קטן, אבל לא ידעתי אם זה מדוייק, ואחרי דרישה וחקירה התברר שאכן זה סיפור מדוייק.

פלא הדורות, איש אלוקים קדוש, הרבי המלאך, ההייליגער רבי מרדכי'לע מנדבורנה ז"ל (שיומא דהילולא של הרבי בחג

הסוכות), הקים פעם את הסוכה באמצע הרחוב! מפקד המחוז הוציא צו, שהוא מוכרח לפנות את הסוכה, הוא שלח אליו את אחד השוטרים, לצוות אותו לפנות את הסוכה מהרחוב. כשהגיע השוטר לבית של הרבי הקדוש רבי מרדכי'לע, נפל עליו פחד ואימה, יראת הכבוד, ולא היה מסוגל למסור לו את הפקדה. שלחו שוטר אחר, וגם עליו נפל פחד כמו הראשון, ולא יכל לצוות לו בשום אופן לפנות את הסוכה.

המפקד הטיפש חשב, כי בודאי השוטרים מקבלים שמה שוחד, ולכן הם לא מוסרים את הפקודה לפנות את הסוכה. והתיישב בדעתו, שהוא בעצמו ילך אל ההייליגער רבי מרדכי'לע להגיד לו לפנות את הסוכה.

כשהגיע המפקד לבית של הרבי הקדוש רבי מרדכי מנדבורנה, כיבד אותו הרבי לשבת, ושאל אותו למה באת, ענה לו הקצין הגדול, באתי לפרק את הסוכה, זה עומד באמצע הרחוב. אמר לו הרבי הקדוש רבי מרדכי'לע, לפני שאתה מוציא לפועל את הפקודה לפרק את הסוכה, וויל איך דיר דערציילען א קליינע מעשה - אני רוצה לספר לך סיפור קטן:

פעם אחד היה קצין שלא היה לו לא עליכם ילדים, ובא אצל אבא שלי, שהיה מפורסם לבעל מופת גדול, שיברך אותו בבן זכר. האבא זצוק"ל ריחם עליו ובירך אותו בבן זכר, ואכן התקיימה הברכה, ובתוך תקופה קצרה נולד לו בן. סיים ההייליגער רבי מרדכי'לע ואמר למפקד - אתה זה הבן! ועליך להבין, כי הדבר שאבי הקדוש זצוק"ל נתן, ביכולתי לקחת אותו בחזרה, ולאור זאת אני מבקש ממך להשאיר את הסוכה שלי במקום. כששמע המפקד את דברי הרבי הקדוש רבי מרדכי'לע מנדבורנה, אחז אותו אימה ופחד, הוא ביקש סליחה והלך לדרכו.

(מתוך הפתיחה לשיעור - נזיר דף כו, י"א תשרי תשע"ז)

איך העזת לשים סכך בסוכתי בלי ללכת היום למקוה

השבוע בדף היומי (כתובות דף צו). נלמד בסייעתא דשמיא,

אתמול בחזרת הש"ץ במוסף של חול המועד, בורא עולם העניק לי מתנה, ווארט בדרש, בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא. אומרים בתפילת מוסף, **וְלֹא יִרְאֶה אֶת פְּנֵי ה' יִיקָם, אִישׁ כְּמַתְנֵת יְדוֹ כְּבִרְכַּת ה' אֱלֹהֵיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ.** יהודי רוצה להתקרב לבורא עולם בחג הסוכות, אומרים לו, **וְלֹא יִרְאֶה אֶת פְּנֵי ה' יִיקָם,** קום נישט מיט ל'דיקע הענט - אל תבוא עם ידים ריקות לבורא עולם, **אִישׁ כְּמַתְנֵת יְדוֹ כְּבִרְכַּת ה' אֱלֹהֵיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ,** תבוא עם צידה לדרך של תורה, מה קיבלת על עצמך ביום טוב, איזה דבר רוחני התחדש לך ביום טוב, תבוא עם איזה מתנה לרבונו של עולם, ואז יהיה לך כלי שהשמחה של חג הסוכות יוכל להתלבש בזה, כמו הווארט הידוע של ה'הייליגער בארדיטשוב'ער על הפסוק בשיר השירים (ב, ז), **אִם תְּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאֲהָבָה עַד שְׁתַּחֲפֵץ.** (מתוך הפתיחה לשיעור - עירובין דף נז, ז' תשרי תשפ"א)

מאמר מאלף על השמחה בחג הסוכות, מתוך הספר 'פרקי מחשבה' של המגיד הנודע מגדולי מזכי הרבים בדורנו הגאון הצדיק רבי עזריאל טאובר זצוק"ל

הרמב"ם (בהלכות תשובה פ"ב ה"ב) כתב, שכדי שיהיה האדם מוגדר בגדר 'בעל תשובה', עליו לחזור בתשובה עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לחטאו לעולם, שנאמר (הושע י"ד, ד') ולא נאמר עוד אלוהינו למעשה ידינו.

הנה בשום ענין אחר לא מצאנו, שנדרשת עדות על קיום המצווה, רק כאן בענין התשובה נדרשת עדות, שהקב"ה יעיד על האדם שחזר בתשובה שלימה - החזירנו בתשובה שלימה "לפניך", בורא עולם מעיד שחזרנו בתשובה. זו מהותו וענינו של חג הסוכות, חג הסוכות הוא עדות, שהקב"ה קיבל את התשובה שלנו אחרי יום כיפורים.

ומדוע דוקא סוכה היא העדות? אלא הסוכה מורה על ההתייחדות שלנו עם הריבונו של עולם, כשם שהשראת השכינה במשכן העידה על כפרת החטא של חטא העגל (רש"י ויקרא ט' כ"ג), כך הישיבה של כל יהודי בסוכה בצילא דהימנותא, היא עדות על כפרת העוונות של כל השנה.

בימים הנוראים אנו כביכול נמצאים במאבק עם כוחות הרע, אנו מנסים להתגבר והם כנגדנו רח"ל. בראש השנה כופים את הרע באמצעות מצות השופר, ומנצחים את הרע. ביום הכיפורים מתגברים על הרע, מחמת אהבת ה', עושים תשובה מאהבה. איפה מתבטא ומתגלה אותו נצחון, בסוכות! על ידי שבע מצוות החג, אנו מבטאים את שובע השמחות, על מחילת העוונות ונצחון כוחות הרע.

על פי דרכנו נוכל להבין במה התייחד חג הסוכות מיתר המועדים, שדוקא הוא נקרא 'זמן שמחתנו'. כי בפסח ובשבועות, השמחה מוסבת על מעלות שהקב"ה העניק לנו מתנת חיים, לעומת זאת בסוכות, אנו שמחים על מעלה שהוחזר לנו אחרי עמל ויגיעה עצמית שלנו.

בפסח היינו עבדים לפרעה, והקב"ה הפך אותנו לבני חורין. ובשבועות היינו חסרי דעת, וקבלנו את התורה. בחודשים תמוז ובאב אירע חטא העגל, הלוחות נשברו, ונאבדו מאיתנו המתנות בבחינת פסח ושבועות.

או אז הגיע חודש אלול, והתחילו בני ישראל בעבודת התשובה. בראש השנה זכו בדינם, וביום הכיפורים ה' אמר "סלחתי כדבריך", וניתנו הלוחות השניות. ובזמן חג הסוכות קבלו שכר עבודתם - ה' השרה את שכינתו בתוך בני ישראל.

כמו כן בכל שנה ושנה, בימי פסח ושבועות זוכים ישראל למתנות עליונות מאתערותא דלעילא - מתנת חיים. באלול ובירח האיתנים - חודש תשרי, ישראל מתחזקים במצוות בעבודת התשובה, סליחות, מצוות שופר, וידוי, "ג מידות, עד שמגיעים לשמחת חג הסוכות, המעידה שה' כפר על עוונותינו. לפיכך אנו שמחים ביותר בחג הסוכות, על אותן מעלות שזכינו להם מכוח מעשינו באתערותא דלתתא.

משל למה הדבר דומה, לאדם עני ואביון אשר קנה כרטיס הגרלה וזכה בעשר מליון דולר, אדם זה ודאי מלא שמחה הוא, שמח בכסף שקיבל, שהפך אותו מעני לעשיר גדול.

אבל ישנה שמחה העולה על זו, עשיר גדול ומכובד שירד ומכסיו לא עלינו, והצליח בע"ה בעסקיו טוב, ונעשה שוב עשיר ומכובד. מאורע זה יגרום לשמחה גדולה, הרבה יותר מהשמחה של העני שהתעשר, כי עשיר שחזר לעושרו שמח לא רק על הכסף, אלא בעיקר על השם והמעמד שהיו לו ואיבד אותם, וכעת שהשיגם חזרה בכוחות עצמו ובסייעתא דשמיא, זוהי שמחה מיוחדת.

על דרך זה דוקא סוכות נקרא 'זמן שמחתנו', כיון שהשמחה במועד זה, מוסבת על מעלה שבאה לנו בסייעתא דשמיא אחרי היגיעה והטירחה, מעלה שהיתה לנו ואבדה, ועתה הוחזרה לנו.

הרי התבאר לנו, כשם שה' גילה לבני ישראל שנמחל להם חטא העגל באמצעות השראת השכינה במשכן, כך הישיבה בסוכה הישיבה תחת צילא דהימנותא, מורה על הסליחה והמחילה והכפרה שאנו זוכים להן בכל שנה ושנה, ועל אותה כפרת עוונות מוסבת שמחת חג הסוכות.

והשמחה עצמה שאנו שמחים, זוהי גביית העדות הגדולה ביותר, על שחזרנו בתשובה שלימה. כאשר יהודי חש שלמות ושמחה על הרווח שהרויח באמצעות תשובתו, הדבר מורה שבאמת רצונו להתנתק מהחטא, ולכן זו היא קבלת עדות שהקב"ה מעיד בו שנתכפרו לו עוונותיו, ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם.

מקולמוסם של הקוראים

יעקב מראדזימין זיע"א (מגדולי אדמורי"י פליין) אמר שלישמוח ישראל יש את נשמת האור החיים הקדוש. האמרי מנחם מאלכסנדר היה נוהג לעלות לציון האור החיים הקדוש ביום היארצייט של הישמח ישראל. הישמח ישראל שלח כסף לתקן את המצבה של האוהחה"ק. אגב, לשניהם לא היו ילדים.

יש סיפור פלא שבקבורתו של הישמח ישראל הגיע יהודי אחד עם שקית עפר, ואמר שזה עפר מקבר האוהחה"ק, ותיכף נעלם ולא ידעו מי הוא ומאיין בא, והדברים כתובים בארוכה על ספר.

ואסיים בתודה על כל ההשקעה האדירה להביא את "מתיקות הדף היומי" לאלפי רבבות שומעי לקחו דבר יום ביומו.

ישראל רניצר

שלום וברכה לכבוד הרה"ג רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א, צנא מלא ספרא, פה מפיך מרגליות, מזכה הרבים בשיעוריו וחיבוריו הנפלאים, כה יתן ויוסיף ה' לאורך ימים ושנים טובות.

גם השבוע ראיתי את הגליון הנפלא, ונהנית לקרוא על רבינו האור החיים הקדוש ורבינו הישמח ישראל זכותם יגן עלינו.

אמנם לא ציינתי שם, ונראה ששני הצדיקים מובאים שם ללא כוונה תחילה, אבל מעכ"ת בודאי יודע על הקשר ההדוק ביניהם.

הרה"ק רבי

מאוצרות המועדים

כתב התפארת שלמה (הושענא רבה), מצטער פטור מן הסוכה (סוכה כה:). הנראה לי, כי מצוות סוכה היא לנו מחסה ומגן לכל בני ישראל, להנצל מכל צרה ויגון. וזה פירוש מצטער פטור מן הסוכה, על ידי הסוכה יהיה פטור מכל צער. וזה גם כן (שם כה). חולין ומשמשיהן פטורין מן הסוכה, שיהיו נפטרין מכל חולי ומכאוב, ויתרפאו רפואת הנפש ורפואת הגוף, אמן.

חשבתי אני הקטן להוסיף, אנשים שואלים את עצמם, איך אני יכול להיות בשמחה בסוכות, הרי אני טרוד עם כל כך הרבה בעיות, אבל כשאדם יודע שהשמחה בסוכות זה גופא פטור אותנו מכל הבעיות ומכל צער, בודאי יתחזק מאד להיות בשמחה.

הפלא יועץ (ערך סוכה) כותב: וצונו לשמוח שמחה של מצוה, והוא סימן טוב לכל השנה, שכתבו גורי האר"י ז"ל, שמי שהוא שמח וטוב לב, ולא יצטער כלל בחג הקדוש הזה, מובטח לו שתעלה לו שנה טובה, ויהיה לעולם שמח. אי לזאת, לו בכח יגבר איש, לשכח עצבו ורוגזו וכל דבר המצער, ולשמוח בכל יום שמחה חדשה שמחה של מצוה.

נקודה למחשבה: